Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto
MTK ry
Anni-Mari Syväniemi

Kuuleminen

14.10.2016

Asia: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017
Teema: Kansallisen ruokaketjun kehittäminen (momentit 30.20.46. ja 30.20.47.) sekä lähi- ja luomuruoka

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta tulla maatalousjaoston kuultavaksi hallituksen esityksestä valtion talousarvioksi ja esittää seuraavaa:

Suomalainen ruoantuotanto on haastavassa tilanteessa: markkinatilanne on epävakaa, maataloustuet laskevat ja kannattavuus on hyvin huonolla tasolla. Lisäksi ruoan tuotantoon ja maatalousyrittäjiin kohdistuu valtavia paineita sekä hallinnon että kuluttajien ja median osalta. Yhteiskunnassamme tarvitaan oikeaa tietoa ruoan tuotannosta, sen kestävyydestä ja vastuullisesta toiminnasta.

MTK:n arvostaa sitä että hallitus panostaa lähi- että luomuruokaohjelman toteuttamiseen. haluaa lisäksi erityisesti edistää kotimaisen kestävästi tuotetun ruoan käyttöä julkisen sektorin ruokapalveluissa. Valtioneuvoston periaatepäätös kesäkuulta Kestävien elintarvikehankintojen edistämisestä antaa selkänojaa erityisesti julkisille ruokapalveluille kotimaisen ruoan tarjonnan kasvattamiseen. On tärkeää, että valtion talousarviossa on rahaa näille toimenpiteille.

MTK muistuttaa, että viime vuonna valtio päätti, että aiemmin momentilta 30.26.47 rahoitettuja hankkeita ei enää laiteta tällä hallituskaudella hakuun. Säästövelvoitteiden paineissa tehty päätös oli hanketoimijoille harmillinen. Hyvää oli se, ettei päätös vaikuttanut jo käynnissä oleviin ruokaketjuhankkeisiin, vaan jo rahoitetut hankkeet (47 kpl) saivat jatkaa normaalisti hankeajan loppuun.

MTK arvostaa sitä, että momentin 30.20.47 määrärahasta on varattu 2 500 000 euroa hallitusohjelman ´Biotalous ja puhtaat ratkaisut` strategisen tavoitteen eli kärkihanke 4 toteuttamiseen (Suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun) nimenomaan kotimaisen ruoan kysynnän kasvattamiseksi ja viennin edistämiseksi. MTK pitää tärkeänä mm. Eviran vetämää hanketta ”Pk-yritysneuvonta ja vienti”. Valvojasta valmentajaksi on hyvä suunta, yritykset tarvitsevat tietoa ja ohjausta paljon.

MTK toivoo, että valtiolla on mahdollisuus edelleen rahoittaa toimenpiteitä, joilla vahvistetaan kuluttajan luottamusta suomalaiseen ruoantuotantoon ja nostetaan ruoan arvostusta. Erityisen tärkeitä ovat toimenpiteet, joilla kasvatetaan kuluttajien tietoa ja osaamista ruoan alkuperästä: mistä ruokaa tulee ja miten se on tuotettu. Tärkeä kohderyhmä ovat lapset ja nuoret, eri ikäiset koululaiset. Kokemus on osoittanut, että konkreettinen vierailu maatilalla on elämys ja avaa ruoan tuotantoa paremmin kuin mikään esite tai opas.

MTK kannustaa valtiota rahoittamaan koululaisille suunnattuja toimenpiteitä. Erilaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelu ja toteutus vaativat kuitenkin kehitystyötä ja sille rahoitusta. Saattaa tuntua siltä, että kohderyhmälle lapset ja nuoret on jo ollut riittävästi toimenpiteitä monenlaisissa hankkeissa. Asiaa on kuitenkin pidettävä esillä koko ajan, ja jokaiselle ikäluokalle. Perusopetuksen uusi opetussuunnitelma mahdollistaa uudenlaisten oppimismenetelmien ja - kokemusten käyttöön

sekä kannustaa ilmiöpohjaiseen oppimiseen. Ruoan reitti, ruoan alkuperä ja maatila ovat hyviä oppimisen kohteita ja teema sopii mainiosti ilmiöpohjaisesti toteutettavaksi.

MTK toteaa, että sekä lähiruoka, että luomuruoka ovat menneet eteenpäin. Kuluttajat ovat kiinnostuneita ja kauppakanavat kehittyvät vauhdilla. Kauppaketjut ovat ottaneet tuotteita hyvin valikoimiinsa. Luomun kasvu on huimaa, mutta ruokakaupan myynnistä osuus on vielä vaatimaton.

Ruokapalveluilla sekä yksityisellä että julkisella sektorilla on edelleen paljon mahdollisuuksia edistää omalta osaltaan lähi- ja luomuruoan käyttöä ja näin lisätä volyymejä.
Esteenä paikallisen ruuan hankinnalle ovat edelleen hyvin usein asenteet, tietämättömyys sekä väärät tulkinnat hankintalaista. Hankintalain uudistuksen yhteydessä tarvitaan koulutusta ja opastusta: mm. sähköinen kilpailutus, laatukriteerien laajempi käyttö ja hankintojen osittaminen vaativat kohdistettua neuvontaa ja ohjausta. Toivottavasti valtion panostaa siihen että rahoittaa kehittämistoimenpiteitä ja hankki parhaan mahdollisen osaamisen ja osaajat hankkeiden vetämiseen.

MTK korostaa, että vain taloudellisesti terveellä pohjalla toimiva maatalous turvaa huoltovarmuuden ja tuottaa kuluttajien toivomaa lähi- ja luomuruokaa. Kannattavuus ja kriisiaikoina riittävä tuki valtion taholta turvaa parhaimmillaan hallitusohjelman tavoitteet ja kasvattaa suomalaisen ruoan osuutta sekä julkisella sektorilla kuin yksityisessä kulutuksessa.

Suomalainen ruoantuotanto on kestävällä pohjalla ja vastuullisesti tuotettua. Valtion toimenpiteillä ja tuella kuluttajalle on pystyttävä viestimään suomalaisen ruoantuotannon lisäarvosta, oli se sitten lähiruokaa tai luomua.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Anni-Mari Syväniemi
Ruokakulttuuriasiamies